

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné výchovy

Univerzita Palackého
v Olomouci

Karolína Hubinková

3. ročník

Obor: Výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání (maior)

Matematika se zaměřením na vzdělávání (minor)

IDEÁL KRÁSY

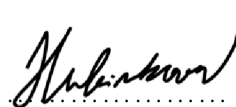
Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. David Medek, Ph.D.

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury. Souhlasím, aby tato práce byla uložena na Univerzitě Palackého v Olomouci v knihovně Pedagogické fakulty a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Olomouci dne 23.1. 2024

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'H. Kubínová', written over a dotted line.

Podpis

Poděkování

Mé poděkování patří všem, díky kterým mohla tato práce vzniknout.

Především však Mgr. Davidu Medkovi, Ph.D. za jeho odborné vedení a cenné rady.

OBSAH

ÚVOD	7
1 Ideál krásy	8
1.1 Pojem „Ideál“	8
1.2 Pojem „Krása“	9
2 Jeskynní malby a Venuše	12
2.1 Umění pravěku	12
2.2 Jeskynní malby	13
2.3 Věstonická Venuše	14
3 Antická představa ideálu krásy	16
3.1 Antické umění	16
3.2 Antické sochařství	17
3.3 Antické umění	18
4 Filozofie	19
4.1 Filozofie ideálu krásy	19
4.2 Sokrates	20
4.3 Platón.....	21
4.4 Aristoteles.....	23
5 Renesance.....	25
5.1 Renesanční umění	25
5.2 Renesanční pojetí ideálu krásy	26
5.3 Da Vinci a Vitruvský muž.....	26
6 Sociologie.....	28
6.1 Sociologie ideálu krásy	28
6.2 Známé ideály krásy	29
7 Pedagogika	31
7.1 Pedagogika ideálu krásy	31

7.2	Sebevědomí v pedagogice	32
8	Textilní socha	34
8.1	Textilní socha	34
8.2	Významné textilní sochy	35
	PRAKTICKÁ ČÁST	37
	ZÁVĚR	40

Anotace

Bakalářská práce uměleckým ztvárněním bourá představy společenského ideálu krásy. Teoretická část se zabývá ideálem krásy jakožto filozofickým a estetickým pojmem od Pravěku po současnost. Dále se věnuje umělcům, jež se zabývají textilními sochami. Praktická část popisuje zrod myšlenky, technologický postup a použitý materiál.

Klíčová slova

Ideál krásy, feminismus, tělo, krásno, textilní socha

Annotation

The bachelor's thesis, through artistic expression, challenges the notions of societal beauty ideals. The theoretical part deals with the ideal of beauty as a philosophical and aesthetic concept from the prehistoric times to the present. It also addresses artists who work with textile sculptures. The practical part describes the inception of the idea, the technological process, and the materials used.

Key words

Ideal of beauty, feminism, body, beauty, textile sculpture

ÚVOD

V této bakalářské práci se věnuji zkoumání a rozšiřování pojmu „Ideál krásy“ a jeho proměnlivé povaze a významu v různých kulturních, historických a disciplinárních kontextech. Cílem je poskytnout ucelený přehled o tom, jak se tento pojem vyvíjel od pravěkého umění až po současnost a jak byl interpretován a redefinován v různých obdobích a kulturách, se zvláštním zaměřením na jeho vliv na umění, filozofii, sociologii a pedagogiku.

Začínáme zkoumáním prapůvodních výrazů ideálů krásy v umění pravěku, včetně jeskynních maleb a sošek jako je Věstonická Venuše, což nám umožňuje nahlédnout do estetických hodnot a společenských struktur raných lidských společností. Dále se obracíme k antickému umění a filozofii, kde ideje Sokrata, Platóna a Aristotela formovaly základy západní estetické mysli a položily základ pro pochopení krásy, které přetrvává dodnes.

Renesanční období přineslo novou vlnu zájmu o antické ideály krásy, které byly revidovány a přizpůsobeny novým uměleckým a intelektuálním proudům, což ilustrujeme na příkladu Leonarda da Vinciho a jeho Vitruvského muže. Dále práce posunuje diskusi k modernímu pojetí krásy, zkoumá sociologické a pedagogické aspekty ideálů krásy a jejich vliv na sebevědomí a osobní rozvoj jedince.

V závěrečných kapitolách se zaměřuji na specifický umělecký výraz – textilní sochu – jako prostředek prozkoumání a vyjádření současných ideálů krásy, čímž se pokouším posunout tradiční hranice, jak se krása vnímá a interpretuje.

Tato práce si klade za cíl nejen sledovat historický vývoj a transformaci ideálů krásy, ale také reflektovat, jak tyto koncepty ovlivňují naše současné vnímání krásy, umění a sebe sama. Skrze multidisciplinární přístup a analýzu různých uměleckých děl a filozofických doktrín se odhaluje, jak se ideály krásy staly základním kamenem lidské kultury a jak pokračují v ovlivňování našich estetických hodnot a sociálních norem.

Tento text slouží pouze jako doprovod k praktické části bakalářské práce.

1 Ideál krásy

1.1 Pojem „Ideál“

V rámci etiky považujeme ideál jako základní princip či hodnotu, kterou si klademe za náš životní cíl ve spoustě různých ohledech. Víru v tyto ideály nazýváme obecně jako etický idealismus. Snažíme se, aby se tyto naše ideály nestaly postupně dogmaty, tomu můžeme předejít tak, že nebudeme ideál považovat za výsledek, ale samotný proces a cestu.

Ideál je koncept, který se dotýká nejen filozofie a etiky, ale i každodenního života a sociálních struktur. Ideál může být definován jako nejvyšší standard dokonalosti nebo vzor k napodobení v různých oblastech lidské činnosti, včetně morálky, estetiky, vědy, politiky a osobního rozvoje. V této kapitole se zaměříme na různé aspekty ideálu, jeho vliv na společnost a jednotlivce.

Ideál je podstatným konceptem, který hraje klíčovou roli ve formování individuálních a kolektivních cílů a očekávání. Ačkoliv následování ideálů může být zdrojem inspirace a motivace, je také důležité uznat omezení a potenciální negativní dopady, které mohou mít, pokud jsou interpretovány příliš rigidně nebo jsou nastaveny příliš vysoko.

Ideál krásy se snad nejvíce odrážel v kráse lidského těla, jež bylo oslavováno a ctěno v těch nejdokonalejších formách sochařského umění. Vrcholných děl v tomto směru dosáhli Řekové v klasickém období, kdy se jim v jejich „oduševnělých sochách“ podařilo doslova ztělesnit řecký ideál kalokagathie – spojení mravně ušlechtilého a duševně rozvinutého jedince v proporčně dokonalé a sportovně vypracované postavě. Původní, převážně bronzové originály se však většinou nedochovaly, jsou však známy díky římským mramorovým kopiím.¹

1.1.1 Historický a filozofický pohled na ideál

Historicky filozofové, jako byli Platón, Aristoteles a Kant, zkoumali ideál v kontextu etiky a estetiky. Platón například promýšlel ideál formy, univerzální podstaty, která je dokonalejší než jakákoli její fyzická manifestace. Aristoteles se soustředil na koncept „zlaté střední cesty“ jako ideálu pro morální ctnosti, zatímco Kant uvažoval o ideálech jako o neabsolutních, ale nezbytných pro usměrnění lidského jednání.

¹ ŠTĚPÁNOVÁ, Petra, Antické a biblické pojetí krásna jako základ evropské kultury (s.36)

1.1.2 Ideál ve společnosti a kultuře

Ve společnosti mají ideály klíčový význam při formování kulturních hodnot a norem. Mediální prezentace ideální krásy, úspěchu nebo štěstí mohou mít hluboký dopad na veřejné vnímání a sebevědomí jednotlivců. Tento sociální tlak může vést k negativním důsledkům, jako jsou nezdravé postoje k vlastnímu tělu nebo nerealistické kariérní a osobní cíle.

1.1.3 Ideál a osobní rozvoj

Na osobní úrovni může být ideál pozitivní silou, motivující jedince k sebezdokonalování a dosahování cílů. Přesto však neustálé srovnávání se s ideály může vést k frustraci a pocitům nedostatečnosti, pokud jsou tyto ideály příliš vysoké nebo nedosažitelné.

1.1.4 Dilema ideálů

Jedním z hlavních dilemat spojených s ideály je jejich často nedosažitelná povaha. Zatímco ideály mohou být inspirativní, mohou také vytvářet nerealistická očekávání, která vedou ke zklamání nebo pocitu selhání. Tento problém je zvláště patrný v oblastech, kde jsou ideály extrémně vysoké nebo rigidní, například v určitých profesních nebo akademických kruzích.

1.2 Pojem „Krása“

Abstraktní pojem, se kterým se setkáváme v mnoha konotacích našeho života. Krása je především předmětem zkoumání filozofické disciplíny zvané estetika.

Krásno vyjadřuje, jakožto kategorie estetiky, sekundární působení jevů na člověka, v němž vyvolává v okamžiku vnímání kladné estetické pocity.²

Dílo Ilias a Odysea, připisované Homérovi, poprvé představuje krásu jako tu největší hodnotu, za niž je hodno bojovat a získat ji. Dovídáme se zde o nejkrásnější z bohyň Afroditě, která pomůže unést synu trojského krále Paridovi nejkrásnější ženu na světě Helenu. Tím vzniká podnět k trojským válkám.³

Téma krásy je vskutku fascinující a mnohovrstevnaté. Krása, jak praví staré přísloví, je v oku pozorovatele, což znamená, že to, co je považováno za krásné, se může výrazně lišit od osoby

² BRADNOVÁ, H., et al. Encyklopedický slovník (s. 558)

³ ŠTĚPÁNOVÁ, Petra, Antické a biblické pojetí krásna jako základ evropské kultury (s.17)

k osobě a od kultury ke kultuře. V této podkapitole se budu věnovat různým aspektům krásy, včetně jejího vnímání v různých kulturách, vlivu krásy na společnost a osobní identitu, a také se zaměřím na filozofické a umělecké pojetí krásy.

Vnímání a specifikace krásy bylo a zůstává závislé na lidském úsudku vycházejícím z kulturních, historických, náboženských a jiných podmínek té či oné doby, země či národa.⁴

Krásy je vnímatelná lidskými smysly. Je něčím, co v člověku vzbuzuje nejen libost, ale i touhu, nadšení, pocit dobra a také štěstí.⁵

Krásy je komplexní a mnohostranný koncept, který se neustále mění a vyvíjí. Je to něco, co může být vnímáno různě z různých perspektiv, a co ovlivňuje každý aspekt našeho života. Ať už jde o fyzickou atraktivitu, umělecké dílo, nebo něco tak jednoduchého jako západ slunce, krásy je všudypřítomná a neustále inspirovaná.

1.2.1 Vnímání krásy v různých kulturách

Každá kultura má své unikátní standardy krásy, které jsou často ovlivněny historickými, geografickými a sociálně-ekonomickými faktory. Například v některých afrických kulturách je za krásné považováno nosit velké náušnice a mít rozšířené ušní lalůčky, zatímco v mnoha západních kulturách jsou tato estetická rozhodnutí méně běžná. V Japonsku má dlouhá historie estetických ideálů výrazný dopad na současné vnímání krásy, které zdůrazňuje jemnost a subtilitu.

1.2.2 Vliv krásy na společnost

Krásy má významný vliv na společnost, což je vidět ve světě módy, reklamy a médií. V těchto sférách je krásy často spojována s úspěchem a štěstím, což může vést k nerealistickým očekáváním a tlakům, zejména mezi mladými lidmi. Kromě toho, jak se společnost vyvíjí, mění se i ideály krásy, což odráží širší sociální a kulturní změny.

1.2.3 Osobní identita a krásy

Individuální pojetí krásy je hluboce spojeno s osobní identitou a sebevědomím. Mnoho lidí nachází v krásy formu sebevyjádření a cítí, že skrze svůj vzhled mohou vyjadřovat své vnitřní

⁴ ŠTĚPÁNOVÁ, Petra, Antické a biblické pojetí krásy jako základ evropské kultury (s.10)

⁵ ŠTĚPÁNOVÁ, Petra, Antické a biblické pojetí krásy jako základ evropské kultury (s.11)

já. Tato osobní dimenze krásy je klíčová pro pochopení, jak se lidé vidí a jak chtějí být viděni ostatními.

1.2.4 Filozofické a umělecké pojetí krásy

Filozofové a umělci po staletí zkoumali a vyjadřovali krásu ve svých dílech. Od Platónových idejí o ideální kráse po moderní umělecká díla, která se snaží překročit tradiční standardy a ukázat krásu v neobvyklých nebo dokonce kontroverzních formách, je zřejmé, že krása je neustále se vyvíjející koncept.

V poslední době jsme bohužel svědky čím dál tím většího nezájmu o dědictví našich předků a o pěstovaný ideál krásy v umění, který se v Evropě uplatňoval již od dob klasického Řecka. Pojem krásy ztrácí svůj původní význam a krása jako specifická hodnota už dávno není charakteristickou složkou uměleckého projevu.⁶

⁶ ŠTĚPÁNOVÁ, Petra, Antické a biblické pojetí krásy jako základ evropské kultury (s.8)

2 Jeskynní malby a Venuše

2.1 Umění pravěku

Umění pravěku představuje úsvit lidské kreativity a je klíčem k pochopení naší nejranější kulturní historie. Toto umění, zahrnující období od kamenné doby až po počátek zaznamenané historie, je fascinující svou rozmanitostí a výpovědní hodnotou. Představuje nejen estetické vyjádření, ale také sociální, duchovní a technologické aspekty života našich předků.

2.1.1 Charakteristika pravěkého umění

Pravěké umění zahrnuje širokou škálu forem, od jeskynních maleb a petroglýfů až po sošky, keramiku, a dokonce i primitivní hudební nástroje. Jeho média jsou různorodá, zahrnující kámen, kosti, hlinu a přírodní barviva.

Mnoho pravěkých uměleckých děl nese silnou symboliku, která může odrážet duchovní víru, sociální struktury nebo ekonomické aktivity. Některé objekty, jako jsou sošky Venuše, mohou mít rituální nebo fetišistický význam.

2.1.2 Významné příklady

Nejslavnější jeskynní malby, jako jsou ty v Lascaux ve Francii nebo Altamira ve Španělsku, představují vysoce sofistikované umělecké dílo s detailními zobrazeními zvířat a scénami z každodenního života.

Věstonická Venuše z České republiky a Venuše z Willendorfu z Rakouska jsou významnými příklady malých sošek, které zdůrazňují plodnost a ženskost.

2.1.3 Techniky a materiály

Pravěké umění odráží vysokou úroveň řemeslné zručnosti a inovace. Používání různých technik, jako je rytí, malování, modelování, a dokonce i vypalování keramiky, ukazuje na rozvinuté technické schopnosti.

Umělci pravěku využívali dostupné přírodní materiály, včetně minerálních pigmentů, hlíny, kamene, kostí a dřeva.

2.1.4 Význam a dědictví

Pravěké umění nám poskytuje neocenitelné informace o životě, myšlení a víře lidí v dávné minulosti. Je to klíč k pochopení, jak se vyvíjela lidská kultura a společnost. Pravěké umění

zůstává inspirací pro současné umělce a vědce, nabízející nekonečné možnosti interpretace a pochopení lidské přirozenosti a historie.

2.2 Jeskynní malby

Jeskynní malby, staré tisíce let, jsou jedním z nejstarších a nejvíce tajemných projevů lidské kreativity. Tyto primitivní, ale výrazná umělecká díla, nacházející se v jeskyních po celém světě, od Francie po Indonésii, nám poskytují unikátní vhled do myšlení a kultury našich pravěkých předků.

2.2.1 Historický kontext

Většina jeskynních maleb pochází z období paleolitu, přibližně 40 000 až 10 000 let před naším letopočtem.

Významné jeskyně s malbami byly objeveny v různých částech světa, včetně Evropy (jako jsou jeskyně Lascaux ve Francii a Altamira ve Španělsku) a Asie.

2.2.2 Techniky a motivy

Umělci používali přírodní pigmenty, jako jsou uhlí, oker a hematit, a aplikovali je pomocí prstů, štětců z rostlin nebo foukali barvu na stěny skrze trubičky.

Malby často zobrazují zvířata, jako jsou koně, bizoni, jelenci a mamuti, ale i lidské postavy a abstraktní znaky. Zobrazení jsou detailní a často vyjadřují pohyb a dynamiku.

Ústředním motivem paleolitického zobrazení ženy jsou obvykle klín, ňadra a hýždě. Hlava a nohy jsou často upozaděné nebo chybí vůbec.⁷

2.2.3 Symbolika a interpretace

Existují teorie, že malby měly rituální nebo duchovní význam, možná jako část lovcových obřadů nebo jako magické rituály pro zajištění úspěchu v lovu.

Malby poskytují neocenitelné informace o fauně, prostředí, a dokonce o sociálních strukturách pravěkých společností.

⁷ HORÁK, Petr, Sex a umění: Pět výprav za erotickými motivy ve starších dějinách výtvarné kultury. (s.29)

2.2.4 Význam

Jeskynní malby jsou klíčovým prvkem v pochopení pravěkého umění a přispívají k našemu chápání rané lidské historie a kultury.

Tyto starobylé obrazy zůstávají inspirací pro umělce, vědce a historiky, poskytující podklady pro studium vývoje uměleckého vyjádření.

2.3 Věstonická Venuše

Věstonická Venuše je jedním z nejznámějších a nejvýznamnějších archeologických nálezů v České republice a ve světě paleolitického umění. Tato malá soška ženy, datovaná do doby před asi 29 000 lety, je výjimečná svou uměleckou hodnotou a informacemi, které poskytují o životě lidí v době ledové.

Věstonická Venuše, jako klíčový archeologický nález, nadále fascinuje a inspiruje. Její význam pro pochopení pravěkého umění a kultury je nepopiratelný a představuje cenný odkaz na rané umělecké a kulturní projevy našich předků. Tento nález nejenže poskytuje vzácný vhled do života v době ledové, ale také zdůrazňuje univerzálnost uměleckého vyjádření v lidské historii.

2.3.1 Nález

Soška byla objevena v roce 1925 během archeologických vykopávek v Dolních Věstonicích na Moravě, vedených profesorem Karlem Absolonem. Nález byl učiněn v oblasti, která byla pravděpodobně sídlištěm lidí z doby ledové.

2.3.2 Popis

Soška je vyrobena z vypálené hlíny, což je ojedinělé, neboť většina paleolitických sošek byla vyrobena ze slonoviny, kostí nebo kamenů. Technika pálení hlíny, jakou Věstonická Venuše prokazuje, je považována za jednu z nejstarších známých keramických technik. Věstonická Venuše je velká přibližně 11 centimetrů a zobrazuje ženskou postavu s vysoce stylizovanými znaky, jako jsou zvýrazněné prsy a boky. Interpretace těchto znaků se liší, od symbolů plodnosti po zobrazení ženského ideálu v paleolitické kultuře.

2.3.3 Význam

Věstonická Venuše je důležitým svědectvím o uměleckém vyjádření a kultuře lidí v paleolitu. Ukazuje na vysokou úroveň umělecké dovednosti a symbolického myšlení mezi lovců-sběračů v době ledové. Tato soška poskytuje náhled do sociálního a duchovního života pravěkých lidí, naznačující možnou úctu k ženské formě nebo spojení s rituály nebo vírou.

3 Antická představa ideálu krásy

3.1 Antické umění

Antické umění, pocházející z období starověkého Řecka a Říma, je považováno za základní kámen západní umělecké tradice. Jeho důraz na harmonii, proporce, a ideál krásy měl trvalý vliv na umění a estetiku po celá staletí.

3.1.1 Historický kontext

Antické umění se rozvíjelo především mezi 8. stoletím př. n. l. až do pádu Římské říše v 5. století n. l.

Řecké a římské civilizace byly hlavními hybateli v oblasti umění, architektury, sochařství a dalších vizuálních umění.

3.1.2 Charakteristika antického umění

Řecké sochy, jako jsou Doryforos od Polykleita nebo Venuše z Milo, jsou známé svými ideálními proporcemi a zobrazením lidského těla v pohybu. Římské sochařství přineslo realističtější portréty a větší důraz na detail.

Stavby jako Parthenon v Athénách nebo Koloseum v Římě ukazují na pokročilé stavitelské schopnosti a smysl pro estetiku, s důrazem na symetrii a rovnováhu.

3.1.3 Význam a vliv

Antické umění položilo základy estetických ideálů, které přetrvávají dodnes, jako je hledání krásy, harmonie a symetrie.

Umělecká díla antiky byla inspirací pro umělce renesance a neustále ovlivňují moderní a současné umělce.

3.1.4 Umělecké techniky a materiály

Antické umění často využívalo mramor, bronz a další trvanlivé materiály, což umožnilo mnoha dílům přežít po tisíciletí.

Antické umění prokázalo pokročilé techniky, jako je modelování soch, vytváření mozaik, freskové malby a architektonický design.

3.2 Antické sochařství

3.2.1 Historický kontext

Sochařství v antickém Řecku a Římě se vyvíjelo od přibližně 8. století př. n. l. do 5. století n. l.

Sochařství bylo ovlivněno měnícími se politickými, sociálními a náboženskými kontexty obou civilizací.

3.2.2 Charakteristiky a styly

Řecké sochařství se vyznačovalo hledáním ideální krásy, symetrie a proporcí. Významné jsou klasické sochy jako Doryforos od Polykleita nebo sochy z Parthenonu.

Římské sochařství přineslo více realismu a individuality, zahrnující portrétní bustu a využití sochařství pro veřejné a politické účely.

3.2.3 Techniky a materiály

Antické sochařství využívalo mramor, bronz a další trvanlivé materiály. Řekové upřednostňovali mramor, zatímco Římané experimentovali s různými materiály, včetně terakoty.

Techniky zahrnovaly odlévání v bronzu, práci s mramorem a později i polychromii (malování soch).

3.2.4 Význam a vliv

Antické sochařství definovalo estetické ideály, které byly později obnoveny v renesanci a stále ovlivňují moderní pojetí krásy.

Římské sochařství předznamenalo moderní portrétní tradici, zdůrazňující individualitu a realistické detaily.

3.2.5 Dědictví antického sochařství

Umělci renesance, jako Michelangelo a Donatello, byli hluboce ovlivněni antickým sochařstvím ve své snaze oživit klasické ideály.

Principy antického sochařství, jako je důraz na anatomii, proporce a realismus, jsou stále přítomné v moderním umění.

3.3 Antické umění

3.3.1 Historický a kulturní kontext

Ideál krásy se formoval a vyvíjel od archaického období přes klasické až po helénistické období v Řecku a pokračoval v Římě.

Ideje filozofů, jako byl Platón, který hledal ideální formy a proporce, měly značný vliv na utváření estetických názorů v antice.

3.3.2 Charakteristiky antického ideálu krásy

Ideál krásy v antice byl založen na dokonalých proporcích a symetrii, což je vidět v sochařských dílech, jako je Doryforos od Polykleita.

Důraz na harmonii a rovnováhu byl základním principem, jak v sochařství, tak v architektuře, například v designu Parthenonu.

3.3.3 Projevy v umění

Sochy z období antiky, jako jsou Venuše z Milo a Laokoónova skupina, ukazují ideální lidské formy s důrazem na anatomickou přesnost a krásu.

Antické budovy, jako jsou řecké chrámy a římské baziliky, demonstrují principy symetrie a proporcí, což vytváří esteticky příjemné celky.

3.3.4 Vliv a dědictví

Ideál antické krásy ožil znovu v době renesance a pokračuje v ovlivňování uměleckých norem a estetických hodnot i v moderním umění.

Antické pojetí krásy položilo základy pro západní estetické normy, které hodnotí symetrii, proporce a harmonii jako ideální atributy krásy.

4 Filozofie

4.1 Filozofie ideálu krásy

Filozofie krásy, jedna z nejzákladnějších a nejdéle diskutovaných témat, zasahuje do hloubky lidského poznání a vnímání. Od antiky po moderní dobu se filozofové, umělci a teoretici snažili pochopit a definovat, co je krásné. Tato kapitola se pokusí prozkoumat různé filozofické přístupy k ideálu krásy, zvážit její objektivní a subjektivní aspekty, a nakonec posoudit její roli a význam v současné společnosti.

Filozofové a umělci různých generací, národů či kultur hledali vždy znovu a znovu to nejlepší vyjádření krásy, přičemž více či méně přejímali pojetí svých předchůdců.⁸

4.1.1 Starověká filozofie krásy

Filozofie, která se v Řecku začala rozvíjet okolo 6. století př. Kr., se kromě hledání odpovědi na otázky vzniku a existence světa a smyslu člověka snažila také odhalit principy hodnot jako dobro, pravda, štěstí a samozřejmě i krása. Zkoumala její příčiny, zákonitosti, zamýšlela se nad tím, co dělá krásu krásou, co ji způsobuje, jak jí docílit, a snažila se vyjádřit, co krása vlastně je.⁹

V antickém Řecku byla krása často spojována s ideály pravdy a dobra. Platón tvrdil, že krása existuje jako objektivní, transcendentální forma, nadřazená fyzickému světu. Aristoteles, na druhé straně, zastával více empirický pohled, zdůrazňující harmonii a symetrii jako klíčové aspekty krásy. Tyto pohledy položily základ pro pozdější filozofické diskuse o kráse.

4.1.2 Středověk a renesance

Ve středověku byla krása často pojímána ve světle křesťanské teologie, kde byla vnímána jako odraz Boží dokonalosti. V renesanci došlo k obnovení zájmu o antické ideály, což vedlo k novému zvýraznění lidské formy a přírodní krásy. Umělci jako Leonardo da Vinci a Michelangelo ukázali, jak hluboké porozumění lidské anatomii může vést k vytvoření děl mimořádné krásy.

⁸ ŠTĚPÁNOVÁ, Petra, Antické a biblické pojetí krásna jako základ evropské kultury (s.11)

⁹ ŠTĚPÁNOVÁ, Petra, Antické a biblické pojetí krásna jako základ evropské kultury (s. 18,19)

4.1.3 Moderní přístupy

S nástupem moderní doby se pohledy na krásu staly více subjektivními a relativistickými. Immanuel Kant tvrdil, že krása je subjektivní, ale univerzálně komunikovatelná zkušenost. Ve 20. století se filozofové jako Arthur Danto a Nelson Goodman zabývali otázkami estetiky a role umění, naznačující, že krása nemusí být jediným kritériem pro hodnocení uměleckých děl.

4.1.4 Kulturní a sociální vliv

V různých kulturách a historických obdobích existují rozličné ideály krásy. To ukazuje, že krása je často ovlivněna sociálními, kulturními, a dokonce politickými faktory. V dnešní době se stírají hranice mezi lokálními a globálními standardy krásy, částečně kvůli vlivu médií a globalizace. Tento fenomén vyvolává otázky o autenticitě a hodnotě kulturně specifických ideálů krásy.

4.1.5 Krása a etika

Debata o vztahu mezi krásou a etikou je stále aktuální. Může být něco eticky špatného zároveň krásné? Tato otázka je obzvláště relevantní ve světle současného umění a reklamy, kde jsou často zkoumány a překračovány hranice toho, co je považováno za přijatelné nebo krásné.

4.2 Sokrates

Sokrates, jedna z nejvýznamnějších postav v dějinách filozofie, přestože sám nenapsal žádné spisy, ovlivnil prostřednictvím svých dialogů a učení své studenty, zejména Platóna, mnoho aspektů filozofického myšlení, včetně ideje krásy. Sokratova filozofie krásy se vyznačuje hledáním pravdy a dobra prostřednictvím dialogu a introspekce. Tato kapitola se zaměří na Sokratův přístup k ideálu krásy, jak je prezentován především v Platónových dialozích, a zkoumá jeho vliv na klasické a moderní pojetí krásy.

Sokrates odmítal názor sofistů, že by krása byla jen něčím, co je příjemné zraku a sluchu, tedy jakousi smyslovou slastí. Ale krásu duše, přátelství a morálních hodnot považoval za důležitější a ušlechtlejší než krásu lidského těla s dokonalými proporcemi.¹⁰

¹⁰ ŠTĚPÁNOVÁ, Petra, Antické a biblické pojetí krásna jako základ evropské kultury (s.20)

4.2.1 Sokratova metoda a hledání krásy

Sokrates přistupoval k ideji krásy stejně jako k jiným filozofickým tématům: prostřednictvím metody dialogu a kritického dotazování. Sokratova metoda (maieutika) spočívá v odhalování nevědomého vědění prostřednictvím řady otázek, což vedlo k hlubšímu porozumění konceptů, včetně krásy. Tento proces je vidět v Platónových dialozích, jako je „Symposion“, kde různé postavy prezentují své vlastní pohledy na krásu.

4.2.2 Krása jako objektivní ideál

Sokrates, prostřednictvím Platónových záznamů, často hovořil o kráse jako o objektivním ideálu, něčem, co přesahuje subjektivní vnímání a osobní preference. V "Symposionu" je krása diskutována ve vztahu k ideálním formám – věčným a neměnným esencím, které představují nejčistší a nejvyšší podobu reality. Sokrates tak přispěl k rozvoji ideje, že krása má hlubší pravdivý a morální rozměr.

4.2.3 Krása a dobro

Pro Sokrata byla krása úzce spojena s konceptem dobra. V jeho pojetí nemůže být něco skutečně krásné, pokud není také dobré. Tento pohled měl zásadní vliv na antickou estetiku a etiku, což vedlo k myšlence, že pravá krása je více než jen estetický zážitek – je to odraz morální a intelektuální dokonalosti.

4.2.4 Vliv na Platónismus a západní estetiku

Sokratův přístup ke kráse měl hluboký dopad na Platónovo myšlení a prostřednictvím něj na celou západní filozofii. Platónova teorie forem, která byla do značné míry ovlivněna Sokratovou filozofií, položila základy pro pochopení krásy jako abstraktního, transcendentálního konceptu, což mělo dalekosáhlý vliv na estetické teorie.

4.3 Platón

Platón, jeden z nejvýznamnějších řeckých filozofů, přinesl revoluční pohled na koncept krásy, který ovlivnil západní myšlení po staletí. Jeho ideje o kráse jsou neodmyslitelně spojeny s jeho teorií forem, podle které existuje svět ideálních forem nebo idejí, které jsou dokonalejší než jejich fyzické reprezentace. V této kapitole prozkoumáme Platónův pohled na krásu, jak je prezentován v jeho dialozích, a jeho význam pro filozofii krásy.

Platón navázal na Sokratovo hledání krásna. Přišel s něčím zcela novým, totiž s myšlenkou dokonalé krásy.¹¹

Pro Platóna má krása samostatnou existenci, oddělenou od svého fyzického nositele, který ji vyjadřuje jen náhodně, krása tedy není připoutána k tomu či onomu vnímatelnému objektu, ale září všude. Krása neodpovídá tomu, co je viditelné (připomeňme proslulou vnější ošklivost Sokrata, který však zářil krásou vnitřní).¹²

4.3.1 Platónova teorie forem a krása

Základem Platónova pojetí krásy je jeho teorie forem, podle které skutečná realita existuje ve světě idejí, mimo naše smyslové vnímání. Tyto formy jsou věčné, neměnné a dokonalé. Pro Platóna je forma krásy nejvyšší a nejčistší formou, která existuje nezávisle na fyzických objektech, které mohou být považovány za "krásné". Toto vnímání odděluje pravou krásu od smyslových zkušeností a zdůrazňuje její nehmotnou a věčnou povahu.

4.3.2 Krása a dobro

Pro Platóna je krása úzce spojena s dobrem a pravdou. V jeho dialozích, zejména v "Symposionu", je krása prezentována jako cesta k dosažení vyššího poznání a dobrého života. Tato idea spojuje estetické s etickými a epistemologickými otázkami, naznačující, že hledání krásy vede k hledání pravdy a dobra.

4.3.3 Krása jako cesta k poznání

V "Symposionu" Platón prostřednictvím postavy Diotimy prezentuje koncept "ladder of love" (žebřík lásky), kde krása slouží jako prostředek k vzestupu od fyzické přitažlivosti k lásce, k duševnu a nakonec k poznání formy krásy samotné. Tento koncept zdůrazňuje Platónův názor, že skutečné porozumění a oceňování krásy vede k hlubšímu duchovnímu a intelektuálnímu rozvoji.

¹¹ ŠTĚPÁNOVÁ, Petra, Antické a biblické pojetí krásna jako základ evropské kultury (s.21)

¹² ECO, Umberto. Dějiny krásy (s.50.)

4.3.4 Platónův vliv na estetiku

Platónovo pojetí krásy mělo hluboký vliv na západní estetiku a filozofii. Jeho odlišení mezi smyslovým a ideálním, a jeho názor na krásu jako na cestu k vyššímu poznání, ovlivnilo mnoho pozdějších filozofů a umělců, kteří hledali v umění a kráse něco víc než jen estetické potěšení.

4.4 Aristoteles

Aristoteles, jeden z nejvýznamnějších filozofů starověku, přispěl svými myšlenkami do mnoha oblastí filozofie, včetně estetiky a pojetí krásy. Jeho přístup k ideálu krásy je důležitý pro pochopení nejen starověké estetiky, ale i širších filozofických konceptů. Tato kapitola se věnuje Aristotelově definici krásy, její vztah k jeho dalším filozofickým myšlenkám a odkaz, který tato koncepce zanechala.

Aristoteles byl přesvědčen, že každá krása je dobrem, ale ne každé dobro je krásou, každá krása je slastí, ale ne každá slast je krásou, krásou je jen to, co je zároveň dobrem i slastí.¹³

4.4.1 Aristoteles a pojetí formy a funkce

Základním kamenem Aristotelova pojetí krásy je jeho teorie formy a účelu. Na rozdíl od Platóna, který vnímal ideální formy jako oddělené od fyzického světa, Aristoteles viděl krásu jako úzce spojenou s konkrétními objekty a jejich účelem. Pro něj byl klíčem k pochopení krásy koncept „entelechie“, neboli vnitřní účel nebo cíl, který určuje formu věci.

4.4.2 Krása jako harmonie a proporce

Aristoteles tvrdil, že krása spočívá v harmonii a proporcích. To lze vidět v jeho analýze umění, zejména v poezii a dramatu, kde zdůrazňoval důležitost struktury, rytmu a vyváženosti. Pro něj bylo něco krásné, pokud bylo správně "proporční" a harmonicky uspořádané, což platí jak pro fyzické objekty, tak pro umělecká díla.

4.4.3 Krása a ctnost

Aristoteles také spojoval krásu s morálkou a ctností. V jeho etických teoriích byla krása často prezentována jako odraz ctnosti a rozumnosti. Tento pohled byl ve starověku poměrně běžný,

¹³ TATARKIEWICZ, W. Dějiny estetiky I. (s.158)

a měl zásadní vliv na pozdější filozofické a umělecké kruhy, které propagovaly ideál krásy spojený s morální dokonalostí.

4.4.4 Vliv na pozdější umění a filozofii

Aristotelovy myšlenky měly hluboký dopad na pozdější umělecké a filozofické směry. Jeho zdůraznění harmonie, proporcí a spojení krásy s účelem bylo zvláště vlivné v období renesance, kdy umělci a myslitelé hledali spojení mezi krásou, přírodou a lidským rozumem.

5 Renaissance

5.1 Renesanční umění

Renesanční umění, vznikající v Itálii v 14. století a rozšiřující se po celé Evropě až do 17. století, představuje zásadní zlom v historii umění. Charakterizované obnovou zájmu o antické ideály, humanismus a naturalistické zobrazení, renesanční umění představuje kulminaci a transformaci středověkých tradic a zároveň položení základů pro moderní umění.

5.1.1 Obrození antických ideálů

Jedním z charakteristických rysů renesančního umění je jeho obrat k antickým řeckým a římským ideálům. Umělci a myslitelé té doby, jako byl Leonardo da Vinci nebo Michelangelo, čerpali inspiraci z antického umění a filozofie. Tento zájem o antiku vedl k novému způsobu zobrazování lidského těla, architektury a přírody, který zdůrazňoval symetrii, proporce a harmonii.

5.1.2 Humanismus a zobrazení člověka

Renaissance byla také obdobím, kdy se v umění začal více zdůrazňovat člověk a jeho místo ve světě. Humanistické hodnoty, které zdůrazňovaly důstojnost a hodnotu jednotlivce, se odrážely v umění prostřednictvím detailních a realistických portrétů, zobrazení lidského těla a vyjádření široké škály lidských emocí.

5.1.3 Rozvoj perspektivy a technik

Renesanční umělci přinesli nové techniky a metody, které zásadně změnily způsob, jakým bylo umění vytvářeno a vnímáno. Jednou z nejdůležitějších inovací byl rozvoj lineární perspektivy, kterou představil Filippo Brunelleschi. Tato technika umožnila umělcům vytvářet více realistické a trojrozměrné zobrazení prostoru. Kromě toho byly rozvíjeny nové techniky, jako například olejomalba, která umožňovala větší flexibilitu a hloubku v barvách.

5.1.4 Významní umělci a díla

Renaissance vyprodukovala některé z nejvýznamnějších umělců v historii, včetně Leonarda da Vinci, Michelangela, Raffaela a Tiziana. Da Vinciho "Mona Lisa" a "Poslední večeře", Michelangelův "David" a strop Sixtinské kaple, Raffaelovy "Madony" – to jsou jen některé z děl, které definovaly estetické směry té doby a zůstávají ikonami uměleckého mistrovství.

5.2 Renesanční pojetí ideálu krásy

Renesance, období kulturního a uměleckého rozkvětu, které začalo v Itálii ve 14. století a rozšířilo se po celé Evropě, přineslo revoluční změny v pojetí ideálu krásy. V této době došlo k obnově zájmu o klasické antické tradice, což vedlo k novému porozumění a interpretaci krásy v umění i filozofii.

5.2.1 Návrat k antickým ideálům

Renesanční pojetí krásy bylo do značné míry ovlivněno obnoveným zájmem o antickou řeckou a římskou kulturu. Umělci a filozofové jako Leonardo da Vinci, Michelangelo, Raffael nebo Botticelli čerpali inspiraci z antických soch, literatury a filozofie. V důsledku toho renesanční ideál krásy zdůrazňoval symetrii, proporce a harmonii, které byly považovány za zásadní aspekty dokonalé krásy.

5.2.2 Humanismus a Individualita

Renesance byla také obdobím humanismu, filozofického a etického postoj, který klade důraz na hodnotu a schopnosti člověka. V umění se to projevovalo zobrazením jedinečné krásy lidského těla a tváře, což bylo v kontrastu s anonymními a idealizovanými postavami středověkého umění. Portréty, akty a detailní zobrazení lidského těla odrážely zájem o individuální rysy a lidskou krásu.

5.2.3 Perspektiva a realismus

V renesančním umění bylo také důležité zobrazení trojrozměrného prostoru a realistické detaily. Rozvoj lineární perspektivy, jako nástroje k dosažení iluze hloubky a prostoru, umožnil umělcům vytvářet díla s větší hloubkou a realističtějšími detaily. Tento realismus pomáhal umělcům vyjádřit a zdůraznit krásu přírodního světa a lidské existence.

5.3 Da Vinci a Vitruvský muž

Leonardo da Vinci, jedna z nejvýznamnějších postav renesance, je známý svými mnohostrannými příspěvky k umění, vědě a technice. Jedním z jeho nejslavnějších děl je kresba známá jako "Vitruvský muž", která ztělesňuje renesanční pojetí krásy, proporcí a lidské dokonalosti. Tato kapitola zkoumá význam této kresby, její vliv na renesanční umění a vědu a Da Vinciho pokračující odkaz v kontextu tohoto díla.

5.3.1 Význam Vitruvského muže

"Vitruvský muž" je jedinečným spojením umění a vědy, které ilustruje Da Vinciho hluboký zájem o lidské tělo a jeho proporce. Kresba, založená na textech římského architekta Vitruvia, ukazuje mužskou postavu ve dvou překrývajících se pozicích s roztáhnutými rukama a nohama, vepsanou do kruhu a čtverce. Tento obraz symbolizuje renesanční ideál, že lidské tělo představuje mikrokosmos, který odráží dokonalost a harmonii vesmíru.

5.3.2 Da Vinciho pochopení anatomie a geometrie

Leonardo da Vinci prokázal ve své práci nejen umělecké mistrovství, ale také hluboké porozumění anatomii a geometrii. Jeho studie lidského těla, které byly často prováděny prostřednictvím detailních pitvy, mu umožnily získat přesné znalosti o proporcích a mechanice těla. "Vitruvský Muž" je vrcholem jeho snah o spojení těchto znalostí s estetickými ideály renesance.

5.3.3 Vliv na renesanční umění a vědu

"Vitruvský Muž" měl značný vliv nejen na umění, ale i na vědu. Da Vinciho dílo představuje renesanční ideál "uomo universale", univerzálního člověka, který spojuje umění a vědu. Tento obraz inspiroval nejen umělce, ale také vědce, lékaře a architekty, kteří hledali pochopit a napodobit dokonalost a harmonii přírody.

6 Sociologie

6.1 Sociologie ideálu krásy

Ideál krásy, jedna z nejvíce diskutovaných a proměnlivých koncepcí v sociologii, představuje komplexní set norem a očekávání, které jsou hluboce zakotveny v kulturních, historických a sociálních kontextech.

Existuje určitá absolutní idea krásy, ke které by měl člověk dospět. Krása tedy spočívá v přiměřenosti, řádu, číselných proporcích, správné velikosti a vyváženosti, v rytmu a pravidelnosti, v jednotě a adekvátnosti a všechny tyto požadavky mají vyústit v libost vnímanou smysly především zrakovým a sluchovými.¹⁴

6.1.1 Historický kontext ideálů krásy

Historie ideálu krásy je příběhem neustálé proměny. V každé době a kultuře byly ideály krásy jiné, odrážející společenské hodnoty a normy. Od bohatých tvarů, které byly vnímány jako symbol hojnosti v renesanci, přes viktoriánský důraz na skromnost, až po moderní obdiv ke štíhlému tělu, lze sledovat, jak se mění společenské preference.

6.1.2 Sociální a kulturní konstrukce krásy

Ideál krásy není statický; je sociálně a kulturně konstruovaný. Média, umění, móda a reklama hrají klíčovou roli ve formování toho, co je považováno za krásné. Vliv těchto institucí udává a udržuje určité standardy, které mohou mít hluboký dopad na sebevědomí a sociální interakce jedinců.

6.1.3 Vliv globalizace na ideál krásy

Globalizace umožnila rychlý přenos a přijetí ideálů krásy napříč různými kulturami. To vede k homogenizaci některých estetických preferencí, ale také k větší osvětě o rozmanitosti a exkluzivitě. Diskuse o kráse se tak stává více pluralistickou a otevřenou.

¹⁴ ŠTĚPÁNOVÁ, Petra, Antické a biblické pojetí krásna jako základ evropské kultury (s.41,42)

6.1.4 Psychologické a sociální dopady

Ideály krásy mají významný dopad na psychologii jedinců. Nereálné standardy mohou vést k nezdravému vnímání vlastního těla, což má za následek problémy s obrazem těla a sebeúctou. Sociální média a neustálá expozice ideálům krásy zvyšují tento tlak, zvláště u mladých lidí.

6.1.5 Exkluzivnější pojetí krásy

Současný trend směřuje k větší diverzitě a exkluzivitě v zobrazování krásy. Reprezentace různých tělesných typů, etnicit a věkových skupin v médiích nabízí širší a realističtější spektrum krásy, což může vést ke zdravějšímu vnímání sebe sama a k oslavě rozmanitosti.

6.2 Známé ideály krásy

Ideály krásy jsou významným sociálním fenoménem, který ovlivňuje individuální i kolektivní vnímání a chování. Tyto ideály, často zprostředkované kulturou, médií a historií, formují naše estetické preference a mají důležitou roli ve společenských interakcích.

6.2.1 Západní ideály krásy

V antickém Řecku byla krása spojena s proporcemi, symetrií a harmonií. Tento ideál ovlivnil západní estetické normy po staletí.

Renesance přinesla obdiv k plnějším tělesným tvarům, což bylo vnímáno jako znak bohatství a prosperity.

Současný západní ideál krásy často upřednostňuje štíhlost, mládí a symetrii, což je vidět ve vysoké popularitě plastické chirurgie a kosmetických procedur.

6.2.2 Východní ideály krásy

V mnoha asijských kulturách byla tradičně preferována jemnost a bledost pleti jako symbol elegance a noblesy.

Moderní východní společnosti často adoptují západní estetické normy, ale také si udržují unikátní kulturní rysy, jako je například důraz na přirozenou krásu a subtilní make-up.

6.2.3 Afrikánské a indigenní ideály krásy

V afrických kulturách se ideály krásy odlišuje, často s důrazem na jasné barvy, unikátní účesy a šperky, které odrážejí kulturní identitu.

U mnoha indigenních národů je krása spojena s duchovnem a přírodními prvky, a také s rituály a tradičními zdobeními.

6.2.4 Vliv medií a globalizace

Vlivem globalizace a médií dochází k určité homogenizaci ideálů krásy, s rozšířením západních standardů po celém světě.

Sociální média zintenzivňují tlak na dodržování určitých estetických standardů, což může vést k problémům s sebevědomím a obrazem vlastního těla.

7 Pedagogika

7.1 Pedagogika ideálu krásy

Pedagogika ideálu krásy je komplexní téma, které zkoumá, jak se vzdělávací systémy a výchovné metody zabývají a ovlivňují pojetí krásy. Zaměříme se na to, jak pedagogika formuje vnímání krásy u jedinců a jak může být využita k posílení pozitivního sebepojetí a kritického myšlení vůči sociálně konstruovaným ideálům krásy.

7.1.1 Pedagogika a formování ideálu krásy

Školy a vzdělávací instituce hrají významnou roli ve formování názorů a postojů k ideálům krásy. Učební osnovy, diskuse a mediální výchova mohou ovlivňovat, jak mladí lidé vnímají a hodnotí krásu v sobě a v ostatních.

Učitelé, jakožto role modely, mají zásadní vliv na to, jak jejich studenti vnímají krásu a estetiku. Jejich postoj a způsob prezentace tématu může mít trvalý dopad na sebevědomí a sebepojetí studentů.

7.1.2 Kritické myšlení

Efektivní pedagogika by měla podporovat kritické myšlení v otázkách krásy. To zahrnuje vybavení studentů schopnostmi rozpoznat a analyzovat, jak jsou ideály krásy formovány médií a kulturou.

Vzdělávání může pomoci odhalovat a zpochybňovat stereotypy a mýty spojené s krásou, čímž podporuje diverzitu a exkluzivitu v pojetí krásy.

7.1.3 Krása a sebevědomí v pedagogice

Pedagogické přístupy by měly posilovat sebepojetí studentů tím, že jim pomáhají chápat a oceňovat jejich jedinečnou krásu a hodnotu.

Vzdělávací programy by měly zahrnovat různorodé reprezentace krásy, aby podporovaly exkluzivní a široké pojetí toho, co je považováno za krásné.

7.1.4 Pedagogika jako nástroj sociální změny

Pedagogika může být nástrojem pro boj proti negativním sociálním stereotypům a předsudkům týkajícím se krásy.

Výuka by měla zahrnovat globální perspektivy a kulturní rozmanitost v pojetí krásy, čímž přispívá k většímu pochopení a respektu mezi různými kulturami.

7.2 Sebevědomí v pedagogice

Sebevědomí je klíčovou složkou osobního rozvoje a má zásadní význam v kontextu pedagogiky. Budeme se zabývat rolí sebevědomí v pedagogických procesech, zkoumá, jak může být sebevědomí podporováno nebo podkopáváno vzdělávacími systémy a strategiemi, a jaké důsledky má toto pro vzdělávání a celoživotní učení.

7.2.1 Sebevědomí a jeho význam v učení

Sebevědomí je pocit vlastní hodnoty a schopnosti úspěšně se vypořádat s životními výzvami. Je to klíčový faktor pro motivaci a úspěch v učení.

Sebevědomí ovlivňuje, jak se studenti učí, jak se zapojují do třídních aktivit a jak čelí výzvam. Vysoké sebevědomí podporuje riskování, zvědavost a odolnost.

7.2.2 Vytváření sebevědomí ve vzdělávacím prostředí

Poskytování konstruktivní a pozitivní zpětné vazby je zásadní pro rozvoj sebevědomí. Učitelé by měli uznávat a oslavovat úspěchy studentů, ať už velké nebo malé.

Podporování studentů, aby pracovali samostatně a přijímali vlastní rozhodnutí, může posílit jejich pocit kompetence a sebeúcty.

Vytvoření exkluzivního a podporujícího prostředí, kde se studenti cítí bezpečně a respektováni, je zásadní pro rozvoj sebevědomí.

7.2.3 Výzvy a překážky ve vzdělávání

Negativní zkušenosti, jako je šikana, přílišná kritika nebo ignorace, mohou vážně poškodit sebevědomí studentů.

Soustředění se pouze na akademický výkon může vést k tomu, že studenti spojují svou hodnotu s výsledky, což může být pro sebevědomí škodlivé.

7.2.4 Pedagogické strategie pro podporu sebevědomí

Učitelé by měli rozpoznávat a oslovovat individuální potřeby a silné stránky svých studentů.

Vzdělávací aktivity, které podporují spolupráci, kreativitu a řešení problémů, mohou posílit sebevědomí.

Začlenění lekcí o emocionální inteligenci a sebepojetí do učebního plánu může pomoci studentům lépe porozumět a ovládat své emoce a sebevědomí.

8 Textilní socha

8.1 Textilní socha

Textilní socha, spojení tradičního řemesla a moderního umění, představuje fascinující oblast, kde se setkává materiálová inovace s kreativním vyjádřením. Tato podkapitola zkoumá textilní sochu jako uměleckou formu, zdůrazňuje její historické kořeny, současné tendence a význam v uměleckém světě.

8.1.1 Historie textilního sochařství

Textilní sochařství má kořeny v tradičních textilních řemeslech, jako je tkaní, plstění, háčkování a vyšívání.

V průběhu 20. století se textilní sochařství transformovalo z řemeslné praxe na uznávanou uměleckou formu, což umožnilo umělcům prozkoumávat nové techniky a vyjadřovací možnosti.

8.1.2 Techniky a materiály

Textilní sochy mohou být vytvořeny z široké škály materiálů, včetně látek, vláken, nití a recyklovaných textilií.

Umělci používají rozmanité techniky, jako je tkaní, šití, plstění, vyšívka a kombinace s jinými materiály, aby vytvořili unikátní sochařská díla.

8.1.3 Textilní socha v moderním umění

Textilní socha nabízí neomezené možnosti pro vyjádření, od abstraktních kompozic po figurativní práce.

Umělci často využívají textilní sochy k prozkoumání témat jako jsou identita, kultura, sociální otázky nebo osobní vyjádření.

Některé textilní sochy jsou interaktivní nebo jsou součástí větších instalačních projektů, což posiluje zapojení diváků.

8.1.4 Sociální a kulturní význam

Textilní sochařství má silné spojení s tradičně ženskými řemesly a často se používá k prozkoumávání genderových otázek a feminismu.

Textilní sochy mohou být také prostředkem k zachování a oslavě kulturního dědictví, tradic a řemeslných technik.

8.2 Významné textilní sochy

Textilní sochařství, kde se setkává umělecká tvorba s tradičním řemeslem, představuje unikátní spojení materiálů, technik a idejí. Tato podkapitola se zaměřuje na významné textilní sochy a jejich umělce, kteří překročili hranice tradičního umění a otevřeli nové horizonty v sochařství.

8.2.1 Přelomové textilní sochy

Anni Albers

Albersová byla průkopnicí v oblasti moderního textilního umění. Její práce kombinovala tradiční tkaní s abstraktním uměním, což vedlo k novému vnímání textilu jako legitimního uměleckého média.

Magdalena Abakanowicz

Polská sochařka známá svými velkými abstraktními pracemi z textilních materiálů. Její "Abakany" jsou monumentální, volně visící struktury, které transformují prostor a překračují hranice tradičního sochařství.

Faith Ringgold

Americká umělkyně známá svými "story quilts", které kombinují malbu, vyprávění příběhů a quiltování. Její díla často zobrazují témata rasové a genderové identity v Americe.

8.2.2 Inovace a diverzita materiálů

Mraveniště Ernesto Neto

Neto je známý svými instalacemi, které často zahrnují ponořitelné textilní sochy. Jeho díla vytvářejí sensorické a interaktivní zážitky, propojující umění s tělesností a přírodou.

El Anatsui

Ghanský sochař, který tvoří velké textilní sochy z recyklovaných kovových materiálů, jako jsou víčka od lahví. Jeho díla jsou vizuálně ohromující a odrážejí témata spotřeby, odpadu a historie.

8.2.3 Sociální a kulturní význam

Mnoho textilních soch nese silný sociální a politický význam. Umělci jako Faith Ringgold a El Anatsui používají textilní sochy k prozkoumání a kritice sociálních a historických témat.

Textilní sochaři často čerpají z tradičních technik a kultur, což umožňuje zachování a oslavu kulturního dědictví skrze umění.

8.2.4 Současné trendy a výzvy

Současní umělci, jako je El Anatsui, často zahrnují recyklované a udržitelné materiály, což odráží rostoucí globální zájem o ekologii a udržitelnost.

Využití nových technologií, jako je digitální tkaní a kombinace textilu s elektronikou, otevírá nové možnosti pro textilní sochařství.

PRAKTICKÁ ČÁST

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila téma, které je ve společnosti často diskutované a mnohdy považováno za kontroverzní – ideál krásy. Toto téma je nesmírně relevantní, neboť otázky týkající se vnímání lidského těla a krásy se dotýkají každého z nás. Ve světě, kde jsou naše myšlenky a ideály neustále ovlivňovány médií, kulturou a historií, se nelze vyhnout vlivu představ o ideální kráse.

Už od pradávna lidstvo formuje představy o tom, co je považováno za krásné a přitažlivé. Jak jsem již nastínila v teoretické části této práce, tyto ideály se vyvíjely a měnily s průběhem času a různými kulturními vlivy. V současnosti jsou tyto ideály často spojovány s tělesnými atributy, které jsou propagovány prostřednictvím médií a reklamy, což může vést k nerealistickým a často nezdravým očekáváním.

Osobně jsem se s těmito společenskými tlaky a očekáváním potýkala na vlastní kůži. Přestože společnost často oslavuje určité typy tělesných postav, jako jsou ty vyhublé a podvyživené, musím zdůraznit, že moje vlastní zkušenosti ukazují, že takovéto ideály nejsou ani zdravé, ani žádoucí. Moje cesta k sebe akceptaci a sebelásce byla ovlivněna mými zkušenostmi se stresem, úzkostí a depresí, se kterými se léčím již více než dva roky pod dohledem odborníků.

Je důležité si uvědomit, že krása a ideál by měly být chápány jako velmi individuální a subjektivní pojmy. Co je ideální pro jednoho, nemusí nutně vyhovovat druhému. Společnost by měla oslavovat diverzitu a jedinečnost jednotlivců, nikoli je nutit do předem stanovených rámců. V ideálním případě by se naše vnímání krásy mělo řídit zdravým rozumem a osobní pohodou, nikoli společenským tlakem či očekáváním.

Touto prací doufám, že přispěji k širší diskusi o ideálech krásy a povzbudím k zamyšlení nad tím, jak tyto společenské konstrukty ovlivňují naše životy a sebepojetí. Je čas začít vnímat krásu v její nekonečné rozmanitosti a učit se akceptovat a milovat sebe samé tak, jak jsme, bez nutnosti se přizpůsobovat nerealistickým a často škodlivým ideálům.

TECHNIKA

Pro realizaci své textilní sochy jsem se rozhodla využít metodu, která zahrnuje vrstvení různých textilních materiálů nasáknutých speciálními tužidly, umístěných na pečlivě konstruovanou kostru. Tato kostra byla zhotovena z pletiva, což je materiál, který jsem zakoupila v místním obchodě pro domácí kutily. Pletivo jsem postupně formovala do požadovaného tvaru sochy, což vyžadovalo opakované ohýbání, mačkání a propojování jednotlivých částí, abych dosáhla požadované struktury a stability.

Začátek tvorby sochy byl zahájen aplikací prvních vrstev textilií, které byly nasáknuty tužidlem značky Powertex. Toto tužidlo bylo zvoleno pro svou schopnost dodat textilu pevnost a odolnost, což je klíčové pro zachování tvaru a detailů sochy. Powertex je materiál oblíbený mezi umělci tvorby textilních plastik pro jeho flexibilitu a výdrž.

Jako další krok jsem přistoupila k aplikaci dalších vrstev textilu, tentokrát s použitím lepidla na tapety značky Taposa. Toto lepidlo bylo vybráno pro jeho lepící vlastnosti a schopnost snadno pronikat textiliemi, čímž přispělo k dalšímu zpevnění sochy.

Na závěr, pro dokončení sochy a zajištění hladkého povrchu bez viditelných nedokonalostí, bylo použito disperzní lepidlo. Toto lepidlo pomohlo vyhladit všechny odchlípky a drobné nerovnosti, což bylo klíčové pro dosažení finálního vzhledu sochy.

Celý proces tvorby byl podpořen použitím široké škály nástrojů, včetně štípaček, drátů různých tvrdostí pro přidání detailů a pevnosti, a kleští na ohýbání drátů, které mi pomohly vytvarovat a spojit pletivo do předem navrženého modelu. Tento model byl vytvořen ze samotvrdnoucí hmoty značky DAS, což mi umožnilo předem si vizualizovat a plánovat vzhled a strukturu finální sochy. Celý proces byl pečlivě promyšlen a každý krok byl důkladně proveden s cílem dosáhnout co nejlepšího estetického a strukturálního výsledku.

MODEL

POSTUP

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na zkoumání a rozšiřování pojetí "Ideálu krásy" a jeho proměnlivého charakteru napříč různými kulturními, historickými a disciplinárními kontexty. Cesta od pradávných jeskynních maleb až po současnou textilní sochařskou tvorbu mi umožnila prozkoumat, jak se náš pohled na krásu vyvíjel a adaptoval v závislosti na společenských, kulturních a filozofických proměnách.

Hlubková analýza ideálů krásy v různých obdobích, od antiky přes renesanci až po moderní dobu, odhalila jejich neustálé přetváření a redefinici. V průběhu této práce se ukázalo, že krása není statickým pojmem, nýbrž se neustále vyvíjí a odráží měnící se hodnoty a ideály společnosti. Zvláštní důraz jsem kladla na to, jak se ideály krásy odrážejí v umění a jak umění a estetika ovlivňují naše sociální a osobní životy.

Využitím textilní sochy jako média pro prozkoumávání současných ideálů krásy jsem se snažila překročit tradiční hranice vnímání a interpretace krásy. Tento umělecký přístup mi umožnil zpochybnit a rozšířit konvenční pohledy na krásu a poskytnout nový pohled na to, jak umění může odrážet a formovat naše vnímání krásy a sebe sama.

Tato práce je nejen dokumentací historického vývoje ideálů krásy, ale i reflektivní analýzou, jak tyto koncepty formují naše současné estetické cítění a sociální normy. Je to pozvání k dialogu mezi minulostí a současností, mezi uměním a jeho divákem, mezi tradičními hodnotami a současnými vyjádřeními krásy. Doufám, že tato práce přispěje k hlubšímu porozumění dynamiky krásy ve společnosti a bude inspirovat k dalšímu prozkoumávání toho, jak krása ovlivňuje naši kulturu, identitu a vzájemné vnímání.

ZDROJE

BRADNOVÁ, H., et al. Encyklopedický slovník. Praha: Odeon, 1993.

BROUDE, Norma, GARRARD, Mary D., Feminism and art history, Questioning the Litany, ISBN 978-0-367-09479-9.

ECO, Umberto. Dějiny krásy. Praha: Argo, 2005.

HORÁK, Petr, Sex a umění: Pět výprav za erotickými motivy ve starších dějinách výtvarné kultury. Univerzita Pardubice, 2021, ISBN 978-80-7560-300-5.

KAMPEN, Natálie Boymel, Sexuality in Ancient Art Cambridge University Press, United States od America 1996, ISBN 0-521-47683-6.

PATER, Walter, Renaissance studie o výtvarném umění a poezie Votobia, Olomouc 1996, ISBN 80-7198-058-7.

SZUNYOGHY, András, FEHÉR, György, Anatomie pro výtvarníky: Člověk. Slovart, s.r.o., 2013, ISBN 978-80-7391-775-3.

ŠTĚPÁNOVÁ, Petra, Antické a biblické pojetí krásna jako základ evropské kultury PETRA2010, Brno 2010, ISBN 978-80-904752-0-5.

TATARKIEWICZ, W. Dějiny estetiky I. Bratislava: Tatran, 1985.

ZÖLLNER, Frank, Leonardo da Vinci, Malířské a kreslířské dílo, Slovart 2005 , ISBN-10: 80-7209-667-2.